

PSIHOLOGIA DEZVOLTĂRII

SENTIMENTUL DE GELOZIE LA TINERI
(în normalitate și patologie)
THE FEELING OF JEALOUSY OF THE YOUTH
(in normality and pathology)

Lucia SAVCA, dr. conf. univ., IȘPCA
Tatiana TRUBCA, licențiat în psihologie, IȘPCA

CZU: 139.942

Cuvinte-cheie: tineri; gelozie; cuplu; familie; refugiu în psihosomatică; comportament agresiv.

Rezumat

Sentimentul de gelozie la tineri este un fenomen cu diverse consecințe, pe de o parte violența în familie sau destrămarea familiei, pe de altă parte refugiu în psihosomatică. Studiul realizat a evidențiat că majoritatea dintre tineri 87,5% trăiesc sentimentul de gelozie față de partener cu diferită intensitate. S-a constatat că după variabila de gen nu există diferențe semnificative în trăirea sentimentului de gelozie. Compararea celor două loturi de cercetare a persoanelor în normalitate și cu comorbiditate a relevat că 97,5% din lotul persoanelor cu probleme de sănătate trăiesc sentimentul de gelozie moderat și intens.

Keyword: the youth; jealousy; couple; family; psychosomatic refuge; aggressive behavior.

Summary

The feeling of jealousy of young people is a phenomenon with various consequences that is, on the one hand, connected to family violence or family breakdown, or on the other hand, it's about refuge in the psychosomatic. The study has revealed that most of the youth, more precisely 87.5% of them, live the feeling of jealousy in various intensity. It has been found that beyond gender variable, there are no significant differences in experiencing the feeling of jealousy. The comparison of the two groups of individuals in normality and with comorbidity has revealed that 97.5% of the people with health problems experience the feeling of moderate and intense jealousy.

Actualitatea cercetării. Vârsta tinereții este perioada în care are loc autodeterminarea socială și profesională, trăirea intensă a experienței de dragoste și începutul vieții de familie. Viața de familie este o poveste frumoasă alături de persoana iubită, însă ea poate fi umbrită, dacă partenerul este obsedat de patima ge-

loziei. Gelozia presupune întotdeauna un triunghi interpersonal. Persoana geloasă direcționează acțiunile partenerului către un rival sau alt partener (ceea ce poate fi privit ca o trădare, respingere, pierdere sau ca un pericol pentru toate acestea). Această stare ne poate tulbura liniștea, rațiunea, activitatea și relațiile cu partenerul.

Gelozia se manifestă diferit la diferite persoane în funcție de trăsăturile de caracter și educația achiziționată în familia de origine. Indivizii geloși trăiesc o teamă de pierdere a încrederii, de trădare, care îi fac nesiguri în dragoste, se simt înșelați și frecvent frustrați.

Aceste trăiri zilnice transformă relația intimă în una dramatică. Persoanele geloase cu trăsături de caracter de dominator, recurg la maltratarea partenerului, ajungând uneori și la crimă [5, p. 3], iar persoanele geloase cu trăsături de caracter docile, supuse găsesc refugiu în psihosomatică și chiar tulburări psihice.

Gelozia – emoție disfuncțională

Gelozia este o emoție negativă dificil de gestionat, disfuncțională și distructivă, atât pentru sine, cât și pentru cei aflați în relație cu persoana geloasă.

În DEX gelozia este interpretată ca „un sentiment chinuitor și obsedant pe care îl provoacă în sufletul cuiva bănuiala sau certitudinea că ființa iubită îi este necredincioasă [1, p 416]. În literatura de specialitate gelozia este descrisă ca fiind o emoție negativă, disfuncțională sau o combinație de emoții care includ frică, furie și anxietate.

Z. Freud considera că gelozia e formată din durere. Durerea fiind provocată de

gândul de a pierde obiectul iubit și rana narcisistă, în măsura în care acest lucru se poate distinge de cealaltă rană, în continuarea de sentimente de concurență față de un rival de succes și de o cantitate mai mare sau mai mică de auto-critică, care încearcă să dețină ego-ul propriu al subiectului responsabil pentru pierderea lui. În opinia lui Freud, copiii direcționează impulsurile sexuale către părintele de sex opus și sunt, în cele din urmă, apărați de părintele de același sex. Acest conflict este reprimat, iar copilul identifică să-l rezolve cu părintele de același sex. Freud include în gelozie sentimente de durere și de adversitate [6].

Reevy M. Gretchen în cercetările sale remarcă că gelozia este o emoție socială, o emoție care există pentru că este utilă în organizarea și reglarea vieții sociale. [8]

Pentru Lazarus R. S., gelozia este o “stare în care celălalt este învinuit pentru ceea ce ne lipsește sau am pierdut, motiv pentru care furia este un aspect atât de important geloziei”. [4, p. 43].

Tipurile geloziei. Pfeiffer și Wong (1989) propun trei forme de gelozie diferite: *gelozia reactivă*, *gelozia preventivă* și *gelozia anxioasă*. [7, p. 95-96]:

Gelozia reactivă se referă la modalitatea trăirii unui complex de emoții negative, atunci când partenerul a comis un act de infidelitate emoțional sau sexual.

Gelozia preventivă presupune un efort comportamental deosebit prin care partenerul este împiedicat de a iniția relații cu o persoană de gen opus.

Gelozia anxioasă are un caracter de reverie, în care persoana generează re-

prezentări mintale în privința actelor de infidelitate ceea ce generează suspiciune, neîncredere, tensiune interioară.

Pfeiffer (1989) propune un model interactiv în care cele trei dimensiuni ale geloziei coabitează: gelozia emoțională, gelozia cognitivă și gelozia comportamentală.

gelozia emoțională este o reacție afectivă complexă datorată prezenței și asocierii altor emoții negative;

gelozia cognitivă implică evaluări ale amenințării sau suspiciuni paranoide la adresa relației;

gelozia comportamentală se manifestă prin acțiuni concrete întreprinse și care pot fi de natură protectivă sau distructivă.

În același timp, Pfeiffer și Wong au creat și un instrument de măsurare a geloziei, un chestionar menit să surprindă existența distinctă a celor trei dimensiuni și relațiile dintre acestea. Aceste trei forme caracterizează atât *gelozia normală* cât și cea *patologică*.

Prin *gelozie normală* autorii presupun existența unei amenințări reale la adresa relației romantice, iar acțiunile întreprinse urmăresc restabilirea bunei funcționări a acesteia.

Gelozia patologică presupune existența unor amenințări imaginare, impactul acesteia asupra relației fiind unul negativ.

Componentele geloziei. Gelozia se asociază cu disconfortul psihic ce destabilizează Eu-l prin trăirea predominantă a *sentimentului de amenințare și/sau de neputință* în fața unor stimuli (situații sau persoane), percepuți ca fiind nocivi sau periculoși.

Aspectele definitorii ale experimentării geloziei sunt:

a) *frica de a pierde obiectul bun*, asociată cu perspectiva pierderii iubirii;

b) *nevoia de control*, asociată cu posesivitatea;

c) *ura și furia* - trăiri declanșate și/sau menținute de inabilitatea percepută de subiect de a controla cursul evenimentelor;

d) *complexul de inferioritate* (trăirea sentimentului lipsei de valoare);

e) *sentimentul de amenințare a Eului* în nevoile sale bazale (de deficit - securitate, iubire, control, putere sau în nevoile de realizare de sine) corelat cu sentimentul de neputință (pierderea puterii personale).

După S. Freud trăirea sentimentului de gelozie implică mai multe componente [2, p. 85]:

a) existența unei *răni narcisice* (a unei lezări narcisice);

b) *resentimente pentru rival și auto-critică* (pierderea obiectului fiind trăită și interpretată ca un eșec în păstrarea iubirii; propriul Eu devine vinovat pentru pierderea iubirii, astfel, apar tendințe autodistructive și vinovăție);

c) un travaliu de *doliu* (durerea pentru pierderea obiectului iubit).

În fundalul biografic al persoanei geloase regăsim *experiența pierderii* (pierderi experimentale anterior, care determină activarea angoasei de pierdere). Pierderile pot fi:

➤ persoane investite emoțional de către subiect;

➤ pierderea respectului de sine;

➤ pierderea securității materiale sau emoționale;

➤ pierderea statutului social etc. [2, p. 43]

White (1980) consideră că gelozia implică anxietate, frică, durere, neliniște, *furie* însoțite de simptome fizice ca: goluri în stomac, tahicardie etc. Rivalul poate fi real sau imaginar, iar relația acestuia cu partenerul de care este atras, poate să fi avut loc în trecut, este actuală sau poate fi estimată pentru viitor. Indivizii trăiesc diferit sentimentul de gelozie: unii devenind posesivi în relațiile intime, alții tinzând să se simtă inutili, dependenți și concentrați excesiv asupra sexualității [10, pp. 56-62].

Profilul psihologic al persoanelor geloase. Paul Hauck consideră că persoana geloasă vrea întotdeauna să-l împiedice pe celălalt să obțină ceea ce dorește, indiferent despre ce este vorba. Ea tinde spre exclusivism, pentru că numai astfel se simte în siguranță: să dispună ea singură de acel ceva, să reușească doar ea și în orice situație sau relație, să domine. Până nu-și realizează aceste dorințe, o asemenea persoană se simte foarte prost. Cel care se irită atunci când soția lui dansează cu un alt bărbat, are înclinații spre gelozie. El e convins că ea ar trebui să dorească să danseze numai cu el. Ea nu ar trebui să râdă niciodată de glumele unui alt bărbat și nici să se bucure de vreo altă companie în afară de cea a partenerului. Aceasta este deja gelozie. [3, pp. 39-40]

În literatura psihologică, puțin este reflectat sentimentul de gelozie, cu toate că consecințele ei pot influența negativ sănătatea psihică, fizică, dar și comportamentul. Cu atât mai mult, puține cercetări reflectă profilul psihologic al persoanelor

geloase.

Paul Hauck în cercetările sale a evidențiat profilul psihologic al persoanelor geloase [3, pp. 23-36]

➤ *Comportamentul autodistrugător.* Persoana geloasă prigonește și alungă din preajma sa cu o energie enormă persoanele iubite. Nu e vorba doar de aceea că prin anumite suspiciuni își supără partenerul, ci ea devine o adevărată povară, un copil care scâncește întruna, plânge, dă din picioare și crede în mod sincer că trebuie să aibă tot ceea ce își dorește, cu orice preț;

➤ *Dificultăți în asumarea responsabilității.* Persoana geloasă acuză partenera/partenerul, le fac viața un calvar, efectiv torturându-le (-i), atunci când le văd (îi văd) dansând, vorbind, complimentând pe alții (altele) sau chiar privind la alții (altele). Foarte rar întrezăresc realitatea: și anume că ei înșiși sunt în mare măsură responsabili pentru problemele lor și total responsabili pentru propriile lor sentimente de gelozie;

➤ *Prezența anxietății.* Persoanelor geloase se simt jigniți de toate fleacurile, pot fi considerați ca paranoici. Cine altcineva s-ar alarma, aflând că partenerul a slăbit câteva kilograme? Și totuși, cu așa ceva ne întâlnim frecvent la femeile și bărbații anxioși. Cu cât devine mai atrăgătoare persoana iubită, cu atât mai neliniștiți devin ei. Sporește pe zi ce trece sentimentul incapacității de a intra în competiție cu toți cei care flirtează sau încearcă să le seducă partenerul (a);

➤ *Egoism și lipsa de maturitate.* Persoana egoistă își impune voința indiferent de dorințele sau nevoile celuilalt. O asemenea atitudine duce la o înfundătură.

„Tu să-mi dai, să-mi dai mereu. Ție nu ți se cuvine nimic. Tot ce eu doresc, trebuie să am“.

Salovey și Rodin J. consideră că gelozia este un motiv de putere imensă. Deși suntem conștienți că suntem geloși pe cineva, câteodată motivele actuale rămân în inconștientul nostru și sunt camuflerate de raționalizări. [11, pp. 100-112].

În cercetările psihologice contemporane gelozia caracterizează, în special, genul masculin. Identitatea masculină în societate se formează în baza ideii de forță fizică și dominație. Semnificanța masculinității se referă la imaginile dominante ale bărbatului ideal: puternic, dominator, agresiv. De cele mai dese ori bărbații, fiind dominatori și puternici, îșiucid partenerele din cauza geloziei sexuale [5]. Ei consideră că femeia îi aparține, astfel poate s-o ucidă, dacă ea nu-l mai iubește. În același timp, la etapa contemporană s-au schimbat rolurile. Femeia contemporană, care reușește în plan profesional, ocupă o poziție socială, devine dominatoare și în familie. Astfel, în cercetările științifice e nevoie de schimbat atitudinea față de sexul persoanei din familie ca dominator, agresiv.

Scopul și ipotezele cercetării.

Scopul fundamental al acestei lucrări constă în evidențierea manifestării sentimentului de gelozie la tinerii incluși în studiu și a relațiilor ce există între: gelozie și exprimarea ei prin diferențele de gen.

În cercetare ne-am propus să verificăm următoarele ipoteze:

1. Considerăm că majoritatea tinerilor contemporani manifestă sentimentul de gelozie față de partener.

2. Există diferențe semnificative a

geloziei la variabila de gen.

3. Am presupus că există diferențe semnificative a geloziei la variabila „Starea sănătății”

Metodologia cercetării:

Lotul de cercetare a fost alcătuit din **80 tineri** dintre care 40 de bărbați și 40 de femei cu vârsta cuprinsă între **20 – 35 ani**. Persoanele au fost selectate aleatoriu din două medii - cu normalitate și comorbiditate: 40 subiecți în normalitate (20 de bărbați, 20 de femei) din mediul urban și rural și 40 subiecți cu comorbiditate (20 femei și 20 bărbați) din SCP și din INN.

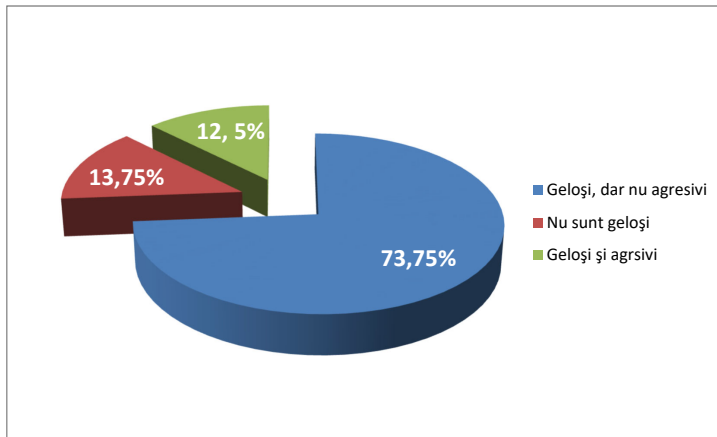
Metode și instrumente de cercetare: pentru a verifica ipotezele de lucru înainte am utilizat instrumente:

➤ testul „Sunteți o persoană geloasă” de E. Zitcovskii – (traducere și adaptare L. Savca).

Prelucrarea și interpretarea rezultatelor cercetării.

În scopul confirmării **ipotezei 1**, - *majoritatea tinerilor contemporani manifestă sentimentul de gelozie față de partener*, am aplicat testul „Sunteți o persoană geloasă” de E. Zitcovskii, cu **scopul:** Manifestarea sentimentului de gelozie. Testul constă din 20 întrebări care identifică 3 nivele: Nu sunteți gelos deloc; Sunteți gelos, dar nu agresiv; Sunteți o persoană supremă, dominantă, geloasă, agresivă.

Analiza rezultatelor a relevat că din 80 tineri examinați 13,75% nu trăiesc sentimentul de gelozie față de partener, 73,75% din respondenți trăiesc sentimentul de gelozie, dar nu sunt agresivi, însă 12,5% din tineri sunt geloși, dominanți și agresivi. Rezultatele de la testul „Sunteți o persoană geloasă” sunt reflectate în figura 1.

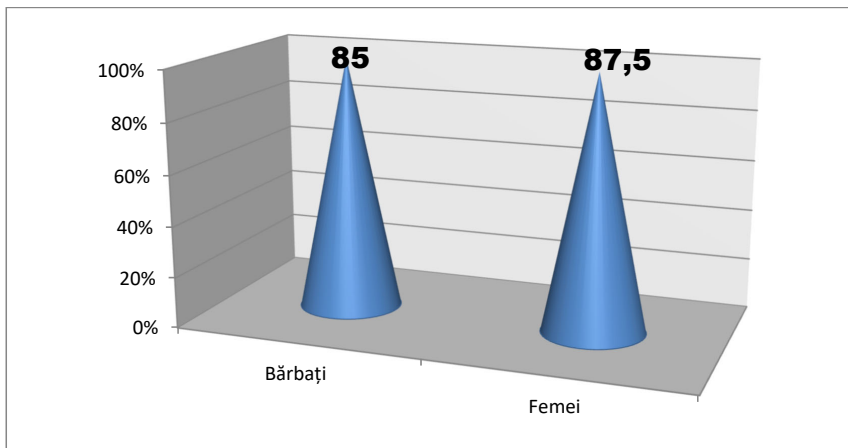

Figura 1. Trăirea sentimentului de gelozie la tineri

Astfel, rezultatele testului „Sunteți o persoană geloasă” a confirmat ipoteza 1: majoritatea dintre tineri (86, 25%) trăiesc sentimentul de gelozie față de partener.

Pentru a confirma/infirma ipoteza 2: *dacă există diferențe semnificative a geloziei la variabila de gen* am diferențiat datele obținute la testul „Sunteți o persoană

geloasă” în funcție de genul persoanelor geloase de la ambele loturi de cercetare. Analiza datelor a confirmat că nu există diferențe între trăirea sentimentului de gelozie la femei - 87,5% și la bărbați - 85%. **Atât femeile cât și bărbații trăiesc în egală măsură acest sentiment (vezi fig. 2), astfel, ipoteza 2 nu s-a confirmat.**

Figura 2. Sentimentul de gelozie în funcție de gen.

Pentru a confirma/infirma ipoteza 3 că există diferențe semnificative a geloziei la variabila “Starea sănătății” am comparat rezultatele de la testul “Sunteți

o persoană geloasă” pentru cele două loturi de cercetare. Rezultatele reflectate în tabelul 1 confirmă că 25% din lotul persoanelor în normalitate nu trăiesc senti-

mentul de gelozie, iar 75% trăiesc moderat au acest sentiment, dar nu sunt agresivi. În lotul persoanelor cu comorbiditate numai o persoană (2,5%) nu trăiește acest

sentiment, iar 72,5% din ei trăiesc moderat acest sentiment și nu sunt agresivi, iar 25% trăiesc pronunțat acest sentiment și sunt agresivi.

Tabelul 1

Trăirea sentimentului de gelozie la tinerii din cele două loturi de cercetare

Structura lotului de cercetare	Nr. de persoane	I		II		III	
		Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%
Lotul persoanelor în normalitate	40	10	25	30	75	0	0
Lotul persoanelor cu comorbiditate	40	1	2,5	29	72,5	10	25

Astfel, datele din tabelul 1 confirmă că subiecții cu probleme de sănătate trăiesc sentimental de gelozie moderat și pronunțat (97,5%), iar 25% dintre ei trăiesc sentimental de gelozie pronunțat, dar sunt și agresivi. Astfel, ipoteza 2, că *persoanele cu probleme de sănătate manifestă un grad mai înalt de gelozie ca cele în normalitate s-a confirmat.*

Concluzii

1. Cercetarea realizată de noi justifică ipoteza că majoritatea tinerilor contemporani trăiesc sentimentul de gelozie față de partener/ă.

2. În cercetare nu s-a confirmat diferențe de gen între trăirea sentimentului de gelozie la tinerii contemporani.

3. Persoanele din lotul cu comorbiditate trăiesc mai intens sentimentul de gelozie și unii dintre ei sunt mai agresivi față de cei în normalitate. De aici putem concludiona că o parte dintre cei geloși găsesc refugiu în boală, majoritatea dintre ei au tendințe severe spre patologice. Aceasta confirmă și diagnoza medicală, atât neurologică cât

și cea psihiatrică.

De aici putem concluziona că o parte dintre cei geloși găsesc refugiu în boală, majoritatea dintre ei au tendințe severe spre patologice. Aceasta confirmă și diagnoza medicală, atât neurologică cât și cea psihiatrică.

Revomandări: Ținând cont că gelozia, după părerea mai multor autori este o emoție distructivă, însă ea poate avea consecințe dintre cele mai tragice este actual ca:

1. În fiecare instituție de învățământ mediu special și superior să fie introdus cursul „Pregătirea către viața de familie”, incluzând modulul „Gelozia și consecințele ei”.

2. Tinerii înainte de căsătorie ar fi bine să consulte un psiholog, specializat în psihologia familiei, pentru autocunoaștere și determinarea congruenței caracteriale dintre parteneri, inclusiv organizarea cu ei a ședințelor de psihoterapie în cazul depistării geloziei la nivel sever și moderat cu tendințe agresive.

3. Cuplurilor socialmente vulnerabile (financiar) să li se ofere asistență psi-

hologică gratuit, dar și a altor specialiști (neurolog, psihiatru sau psihoterapeut).

Aceste servicii de asistență psihologică, dar și a altor specialiști, ar reduce violența din familie și crimele.

Bibliografie:

1. DEX, Academia română, Institutul de lingvistică „Iorgu Iordan” ed. „Univers enciclopedic”, București, 1998).

2. Freud, S., *Opere esențiale, vol. 7. Nevroză, psihoză, perversiune*, București, Editura Trei, 2010.

3. Hauck Paul (1994), *GELOZIA-Cum apare și cum poate fi învins acest monstru al vieții sentimentale* (file:///C:/Users/Tania%20Trubca/Desktop/Paul_Hauck-Gelozia.pdf)

4. Lazarus, R. S., *Emoție și adaptare*, București, Editura Trei, 2011, 338 p.

5. Russell Dobash, Rebecca Dobash, *Cum îi transformă gelozia pe bărbați în criminali* <https://www.vice.com/ro/article/xyx8gq/cum-ucide-posesivitatea-masculina-femeile>. Accesat 02.04.2019

6. Freud S. Some neurotic mechanisms in jealousy, paranoia and homosexuality. In: J. Strachey. The standard editi-

on of the complete psychological works of Sigmund Freud. London: Hogarth Press, 1996.

7. Pfeiffer, S. M., Wong, P. T. P. (1989), Multidimensional jealousy, *Journal of Social and Personal Relationships*, Vol. 6, p. 830 pag. (accesat la data de 20.04.2018)

8. Reevy M. Gretchen, Encyclopedia of emotion Encyclopedia of emoțion. Vol. 2, Ed. Greenwood, 2010, 830p EISBN, 978-0-313-34575-3 https://books.google.md/books?id=tnPkFDU8orEC&pg=PA337&lpg=PA337&dq=Reevy,+Jealousy&source=bl&ots=3_v8X_DX9m&sig=ACfU3U-2ZBLTZk5rVwLcXjtvCQTtRpq0t4g&hl=ru&sa=X&ved=2ahUKEwjJr9nKx8iAhVG-YUKHZH6CRoQ6AEwAHoE-CAYQAQ

9. Salovey, P., Rodin, J. (1986), The differentiation of social-comparison jealousy and romantic jealousy, *Journal of Personality and Social Psychology*, Vol. 50., No. 6., 293 pag.

10. White, George, Inducing jealousy: A power perspective, *Personality and Social Psychology Bulletin*, 6, 1980, 367 pag.

Primit la redacție 20.04.2019